

VITA

A MŰSZAKI ÉS SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL

HOZZÁSZÓLÁS A "KÉT SZOMSZÉDVÁR: AZ ÜZEMI ÉS A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁR" CÍMŰ CIKKHEZ

Nagyon érdekes vitaanyagot dobott az OMK módszertani osztálya a fenti cikk leközlése révén a könyvtárosok közé a szakszervezeti könyvtárak és a vállalati szakkönyvtárak egyesítésének kérdéséről. Nem hiszem, hogy sikerül majd a vita folyamán általános érvényű elveket kialakítani, mert ahány vállalat vagy üzem, annyiféle konstelláció, és sajnos, minden egyes hozzászóló akaratlanul is HEGYI Nándor és MÁTE György szarkasztikus, de találó megjegyzését fogja igazolni, hogy a témához való hozzászólása a "szerénykedve dicsekvő" "nálunk" helymeghatározásba fog torkollni."

Érzésem szerint sem a vitaindító cikk, sem VAJDA Erik hozzászólása nem elemezték megnyugtatóan a kiinduló pontot. A vállalati szakkönyvtárnak rendszerint a vállalat költségvetésében biztosított beszerzési kerete, állományban lévő, főfoglalkozású vizsgázott könyvtárosa vagy könyvtárosai vannak, míg a vállalati szakszervezeti könyvtár ellátásáról vagy az illetékes területi központ, vagy a szakszervezet gondoskodik, igazgatói alaphól, ill. szakszervezeti pénzből, könyvtárosai pedig rendszerint társadalmi munkában, nagyrészt külön díjazás nélkül, úgy tudom, 600 olvasón felül két-háromszáz forint tiszteletdíjért kezelik a szakszervezeti könyvtárat, amely ennél fogva hetenként egyszer vagy kétszer egy-egy órára áll az olvasók rendelkezésére, ellentétben a szakkönyvtárral, amely majdnem egész nap látogatható.

A probléma megvizsgálásakor nem lehet elhanyagolni a kérdéses üzem vagy vállalat létszámát, a könyvtári állomány nagyságát, valamint a vállalat dolgozóinak általános műveltségi szintjét és olvasási igényét sem.

Mindezen kiindulópontok figyelembevételével a magunk esetét vizsgálva, az alábbi kép adódik.

Építészeti tervezőiroda vagyunk, jelenlegi létszám 472 fő, eb-

ből cca 400 a műszaki értelmiségi, rajzolótól főmérnökig, ill. főépítészig, az összlétszámból kb. 320 állandó könyvtárlátogató.

Vállalatunknál a könyvtár 12 évvel ezelőtt létesült a semmiből, és kezdetben úgy alakultak a dolgok, hogy mint függetlenített szakkönyvtáros, társadalmi munkában kezeltem a pár tucat könyvből álló szakszervezeti könyvtárat is. A két könyvtár anyaga egy könyvtárhelyiségben van, de az adminisztrációt úgy fektettem fel, hogy különválasztás esetén 5 percen belül költözhetik bárhová a szakszervezeti könyvtár, mert külön leltárkönyve, raktárkönyve, cédula katalógusdoboz, kölcsönzőkönyve, olvasókartondoboz stb. van. Közös csak a könyvtárhelyiség, amely egyszersmind olvasóterem, továbbá a könyvtári dolgozók személye. A vállalati létszámot, valamint összetételét fent közöltem, egy egésznapos és egy félnapos munkaerő lát el minden, a könyvtárral kapcsolatos teendőt.

Az OMK módszertani osztálya már évek óta tiszteletreméltó módon küzd a vállalati szakkönyvtárakban folyó munka színvonalának emelése, szolgáltatásainak behatósabbá tétele érdekében. Tagadhatatlan, hogy a könyvtári munka, különösen a feltárás és dokumentációs munka egyre nagyobb fontossága következtében, évről-évre szerteágazóbbá válik, és ezzel egyre több terhet ró a könyvtárosra. Mégis úgy érzem, hogy a szocialista embertípus kialakítása érdekében, amelyre nemcsak az üzemi munkások, hanem az értelmiségiek között is szükség van, emberi kötelességünk addig a nagyságrendig, ameddig ez lehetséges, a szakkönyvtárak nyújtotta nagyobb lehetőségeket /szébb könyvtárhelyiség, képzettebb könyvtáros, hosszabb látogatási idő, könyvesboltokkal való kapcsolat stb./ a szakszervezeti könyvtárak rendelkezésére bocsátani. Nálunk a szakszervezeti könyvtár szervezetileg teljesen különálló, máshova küldjük be a szakkönyvtárra vonatkozó statisztikát, máshova a szakszervezeti könyvtárra vonatkozót, de ugyanabban a könyvtárhelyiségben, ugyanazonok a polcokon és ugyanazon személyek kezelésében áll. Nem lehet élesen meghuzni a határokat arránéve sem, hogy az ismeretterjesztés mely fokáig szakszervezeti könyvtári probléma, és a szakismeret mely fokán minősíthető műszaki könyvtári problémának. Azáltal, hogy nálunk a kezelés személyileg és helyileg egységes, a határvonalak eltűntek, és a most érettségizett technikusz az egész anyag egy helyen találhatósága révén észrevétlenül jut el szakmailag egyre komolyabb és mélyebb ismeretekhez és a szakmáján kívül eső egyre szélesebbkörű általános műveltséghez. Olvasóink 90 %-a mindkét könyvtárat használja.

A könyvtár állománya ma közel 5000 műszaki, művészeti stb. szakkönyv és közel 3000 szépirodalmi könyv. A kölcsönzés mértéke havonta átlag kb. 350 szakszervezeti könyv, kb. 220 szakmai könyv és kb. 450 szakmai folyóirat. Naponta 4-5 bibliográfiai összeállítást végzünk tervezési munkával kapcsolatban, az 55 külföldi folyóiratban 70 téma megfigyelése folyik, tehát a szakszervezeti könyvtári munka nem befolyásolja károsan a szakkönyvtári munkát. A szerzeményezést a két könyvtár részére egyben bonyolítjuk le, a szakszervezeti szépirodalmi könyv éppúgy megkapja a katalóguscéduláját, helyrajzi számát /természetesen más rendszerben/, mint a szakmai könyv, és miután kivételesen jó szellemi atmoszférájú, kellemes berendezésű könyvtárhelyiségünk is van, sikerült a könyvtárat a vállalat kulturcentrumává kialakítani, amit VAJDA Erik, saját cikkével ellent-

mondásban, a 4. pontban említ. Aki esti iskolán tanul, az nemcsak a szükséges statikai könyvet, de az előírt kötelező szépirodalmi olvasmányt is itt kapja meg, és a rejtvényfejtő nemcsak a rejtvényben feladott képnek megfelelő régi magyar várat találja meg a szakkönyvekben, hanem a keresett Radnóti-vers idézetet is. És - végül, de nem utoljára - úgy érzem, hogy a szépirodalmi könyvtárral való foglalkozásom 12 éven át a saját látókörömet is szélesítette, megakadályozta, hogy egyoldalúvá váljak, és az ilyen kisebb könyvtárakban feltétlenül szükséges többoldalúságot segített kifejleszteni. És hogy lehet mindkét feladatot megelégedésre elvégezni, bizonyítja, hogy a Művelődésiügyi Minisztérium II. díját nyertem néhány évvel ezelőtt egy munkaversenyen a szakkönyvtári munkámért, a szakszervezeti könyvtári munkámért pedig a MÉMOSZ-tól aranyérmert kaptam, 1000 Ft pénzjutalommal.

Mondanivalómat összegezve, a szakkönyvtár és a szakszervezeti könyvtár együttműködésének három formája közül

- a/ az egyesítés szervezetiileg nem keresztülvihető,
- b/ az együttműködés külön helyiségben, külön vezetővel nehézkes és bürokratikus, viszont
- c/ az egységes kezelés /hely és kezelő azonos/, de önálló adminisztráció mellett hasznos és gyümölcsöző lehet mind a termelés fokozása, mind az új, szocialista embertípus kialakítása érdekében, amelynek minél több szaktudást minél szélesebbkörű érdeklődéssel és minél tágabb látóhatárral kell egybekapcsolnia.

Mégegyszer szeretném leszögezni, hogy hozzászólásom az egy vagy kétszemélyes, 10 000 kötetten aluli, néhány száz olvasót kiszolgáló vállalati műszaki- és szakszervezeti könyvtárak közös munkájára vonatkozik.

LIBORCZ Alice

+ + +

STEINERT, CHRISTA: SZAKKÖNYVTÁR ÉS SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁR
EGY PEDÉL ALATT

/Der Bibliothekar, 1962.2.sz. 123-131.p./

A különböző jellegű könyvtári létesítmények összehangolása egy vállalaton belül régóta vitatott, de máig is megoldatlan kérdés. Egyes szakszervezeti könyvtárakban sok a közművelődési és ismeretterjesztő anyag, de az üzemet érdeklő szakirodalom teljesen hiányzik. Máshol ezek mellett egy bizonyos színvonalig még szakirodalom is található, de mindkét esetben ezeken kívül teljesen önállóan, más üzemszabzon elhelyezett tudományos szakkönyvtár is működik. A könyvek további szétszórtságát jelentik még az egyes osztályokon található kisebb kézikönyvtárak is, amelyeknek néha még a beszerzése és kezelése is teljesen önállóan történik.